

Sandra Riise ble utnevnt til leder for Regelrådet av Kongen i statsråd den 11. desember 2015.

Leders beretning

Regelrådet har fungert i nærmere fire år, og etableringsfasen er gjennomført. Vi har vunnet erfaring på et område som var nytt i Norge og har funnet fram til en arbeidsform som fungerer. Rådet møttes 10 ganger i 2019 og behandlet i tillegg en del saker ved hjelp av nettmøter og e-post. Sekretariatet i Hønefoss ble i løpet av 2019 fullt bemannet med god bredde i kompetanse og faglig bakgrunn. Det er etablert et godt og nært samarbeid med tilsvarende institusjoner i andre land. Flere av disse har mange års erfaring som det har vært nyttig å kunne trekke på for oss.

Vårt mandat ligger nært opptil tilsvarende oppdragsbeskrivelser for regelråd i andre land og særlig land som Norge ofte sammenlikner seg med. Vår oppgave er å vurdere det faglige grunnlaget for forslag til nye og endrede lover og forskrifter som påvirker næringslivet.

Vurderingene tar utgangspunkt i utredningsinstruksen. Erfaringen så langt er at nye regler som foreslås som oftest er godt gjennomtenkte i forhold til hvilke formål de skal ha, men det er bare unntaksvis vurdert om reglene er unødig kostbare å følge for bedriftene generelt. Det er også altfor sjelden at viktige hensyn til de små bedriftene er drøftet og vurdert.

Regelrådet er et rådgivende organ og kan ikke pålegge offentlige etater å utrede saker på nytt. Rådets arbeidsform er basert på rådgivning og dialog med departementer og direktorater for å forbedre grunnlaget for beslutningene som skal tas av Stortinget eller forvaltningen. Formålet med denne arbeidsformen er å bidra til bedre kvalitet på beslutningsgrunnlagene og forståelse for at kostnadseffektivitet på dette feltet er viktig for enkeltbedrifter og for Norge som nasjon.

Andre land etablerte regelråd lenge før oss

Mange av våre naboland har hatt en økonomisk situasjon de senere årene som har tvunget fram sterk kostnadsbevissthet både i privat og offentlig sektor. Tiltak for å effektivisere regelverk og begrense kostnadene av nytt regelverk har derfor vært sett på som en helt nødvendig og naturlig del av den økonomiske politikken. Det har vært bred politisk enighet i disse landene om å ha et regelråd. Det gjelder også på EU-nivå. EU etablerte forløperen til sitt Regulatory Scrutiny Board (RSB) allerede i 2007. Det erkjennes at lavere kostnader i næringslivet har mange positive effekter; direkte i form av høyere verdiskapning og større skattegrunnlag, og mer indirekte i form av bedre konkurransevne og mulighet for økt innovasjon.

Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, OECD, ga i 2012 ut en omfattende anbefaling innenfor feltet regelverksutvikling: «Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance». Anbefalingen understreker behovet for alltid å utføre en faglig analyse av virkningene av nytt og endret regelverk, og sier videre at alle land bør ha «et stående organ som har som oppgave å undersøke om forslagene til regelverk er tilstrekkelig utredet og fremstår som kostnadseffektive». OECD understreker at den institusjonelle løsningen må tilpasses hvert

enkelt lands styringssystem. Rapporten «OECD Regulatory Policy Outlook» for 2018 beskriver etableringen av Regelrådet i Norge som en viktig og påkrevet reform.

Over 300 regelverksforslag som påvirker næringslivet hvert år

Regelrådet kartlegger alle forslag til nye og endrede lover og forskrifter som gjelder næringslivet. Vi gjør dette for å velge ut hvilke saker som vi skal prioritere å gå dypere inn i, og for å følge utviklingen i utredningskvaliteten. Vi prioriterer og avgir rådgivende uttalelser i de sakene som påvirker næringslivet mest. I 2019 kartla vi 319 saker, om lag det samme som året før.

Regelrådets uttalelser og kartlegging har avdekket at forslagene ofte ikke er godt nok utredet, herunder at alternativer til regulering ikke er vurdert. Dette viser at Regelrådet har et viktig arbeid foran seg for å bidra til å bedre utredningskvaliteten. Gjennomgående bedre utredninger vil bidra til å gi bedre grunnlag for høringsvar, bedre beslutningsgrunnlag og færre unødvendige byrder for næringslivet. På tross av et politisk mål om forenkling, foreslås det forenkling for næringslivet i kun 1 av 5 saker som sendes på høring.

Kartleggingen vår viser at mange norske næringer har en jevn strøm av nye og til dels inngripende reguleringer hvert år. Noen av reguleringene medfører økte kostnader, og Regelrådet har

Vår oppgave er å vurdere det faglige grunnlaget for forslag til nye og endrede lover og forskrifter som påvirker næringslivet.

Regelrådet ga 38 uttalelser i 2019, med grundige vurderinger av nye regelverksforslag som berører næringslivet.

særlig oppmerksomhet på nye reguleringer som gjelder alle næringer og som dermed er viktige for hele økonomien. Det gjelder særlig regnskaps- og revisjonsfeltet, inkludert rapporteringskrav av ulike slag, samt reguleringer som berører skatteplikt eller som påvirker finansiering og betalingsformidling.

En del sentrale næringer, slik som industri, skogbruk, fiske og akvakultur, har mange reguleringer knyttet til sikkerhet, miljøpåvirkning og energibruk. Disse næringene er konkurranseutsatte, og effektiv regulering av denne gruppen av næringer er viktig for verdiskapningen i Norge og for bedriftenes evne til å konkurrere på verdensmarkedet.

Effektive og gode reguleringer handler mye om å ta tilbørlig hensyn til små og mellomstore bedrifter. Den administrative kapasiteten i mange små bedrifter knytter seg ofte til daglig leder alene. Reguleringer som er dårlig gjennomtenkt for små bedrifter kan bli tidstyver som går ut over bedriftens verdiskaping.

Forslag fra EU må også utredes

Litt over halvparten av sakene Regelrådet gjennomgår er rene nasjonale initiativer. I de resterende sakene kommer forslagene som følge av EØS eller annet internasjonalt samarbeid. Mange av de sistnevnte høringsforslagene er enten direktiver eller forordninger, hvor Norge har lite handlingsrom. Regelrådet

jobber likevel for at det eksisterende handlingsrommet skal tydeliggjøres. Av ulike grunner kan det se ut til at vi i Norge ofte velger strenge tolkninger av nytt EU-regelverk innenfor det nasjonale handlingsrommet.

Regelrådets uttalelser

Regelrådet ga 38 uttalelser i 2019, med grundige vurderinger av nye regelverksforslag som berører næringslivet. Vi vurderte at nesten 32 prosent av forslagene ikke inneholdt et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å innføre regelverket. Dette er urovekkende mange, og det fører i enkelte tilfeller til et betydelig etterarbeid og noen ganger fornyet høring.

Effekten av Regelrådets uttalelser vil naturlig nok komme over tid. Det tar tid å endre arbeidsrutiner på dette området gjennom en stor og kompleks forvaltning. Regelrådet har fulgt saker som vi har uttalt oss om og sett at det kan ta både to og tre år fra saken er på høring til saken er ferdig behandlet.

Vi mener likevel at Regelrådets arbeid har gitt noen konkrete resultater allerede. Vi ser blant annet at forslag har blitt ytterligere utredet, tiltak har blitt revurdert, og høringsnotat har blitt sendt på ny høring med forbedret utredning av viktige problemstillinger. Vi erfarer også at departementer og direktorater vi har hatt dialog med, har laget bedre utredninger i senere høringsrunder.

I tiden fremover blir det viktig å fokusere på de områdene der

det er forbedringspotensial i utredningskvaliteten og på de forslagene som har størst konsekvenser for næringslivet. For å få til dette vil Regelrådet fortsette sin dialog med forvaltningen med mål om gode og grundige utredninger. Vi vil også fortsette å søke kontakt med og innspill fra næringslivet, med mål om å bidra til at næringslivet ikke påføres unødige byrder.

Et godt system for regulering er et viktig fundament for et effektivt næringsliv.

Sandra Riise
leder av Regelrådet

